

Piet: **“Je kunt
iemand niet in drie
minuten vertellen
dat hij kanker heeft”**

Wetenschapper Piet Leguit:

“Medeleven en compassie geven kracht”

Na de diagnose ‘uitgezaaide borstkanker’ is niets meer wat het was in het leven van antropoloog en journalist Jette Vonk (35). Naast het vinden van de beste medische behandeling is ze voortdurend op zoek naar manieren om met haar ziekte om te gaan en het beste uit haar leven te halen. Voor Kracht gaat ze in gesprek met Piet Leguit. De oud-chirurg maakt zich al zijn hele leven sterk voor meer integratie tussen de reguliere behandelingswijzen en de alternatieve zorg.

Als kankerpatiënt ben ik voortdurend op zoek: naar de beste behandelingen, therapieën, artsen en trainingen. Maar dit alles helpt mij niet om met deze ziekte om te gaan, met de angst en onzekerheid. Hoe geef je dit alles een plek in je leven (liefst een die niet al te prominent is) en hoe haal je er alles uit wat erin zit? Tijdens mijn zoektocht ontmoet ik een bijzonder mens: Piet Leguit (71). Ik spreek hem in zijn woning in Laren. Dat ons gesprek totaal anders zal zijn dan welk gesprek dan ook dat ik ooit met een regulier arts voerde, blijkt meteen bij binnenkomst. “Koffie? Of drink je alleen maar kruidenthee? Ik heb ook amandelmelk als je wilt, na de koemelk is nu ook de soja eruit bij ons.” Niet veel later zit ik op de bank in de studeerkamer van Piet met een stapel boeken in mijn handen die ik mag lenen of zelfs houden. Over voeding, de geneeskrachtige werking van kruiden, de lessen van Deepak Chopra. Op tafel staat een serene boeddha.

“Piet, je bent gepensioneerd klassiek chirurg, je vraagt als een regulier arts naar mijn diagnose en huidige status, maar meteen daar achteraan ook of ik mediteer en het belang van goede voeding ken. Hoe kan het dat iemand met een ‘snijdend vak’ op de alternatieve toer is geraakt?”

“Ik heb jarenlang met veel plezier mijn vak uitgeoefend, maar eind jaren tachtig begon er iets te knagen. Dan kwam er iemand zoals jij binnen – nog jong, moeder – en dan zo’n diagnose. Zomaar zeggen dat het niet meer goed zou komen, dat

Biografie Piet Leguit

Piet Leguit (1943) werd geboren als zoon van twee artsen. Na zijn opleiding werkte hij als chirurg in het Binnengasthuis en later het AMC, voordat hij in het Utrechtse Diakonessenhuis begon. Eind jaren tachtig vond er een omslag bij hem plaats die hem de ‘zachte’ kant van het vak deed leren kennen, door hem ook wel geneeskunst genoemd. Hij onderzoekt als wetenschapper nog steeds alles wat hem interesseert, het medische, het alternatieve en het spirituele. In 2001 onderscheidde de Nederlandse Vereniging voor Heelkunde Leguit met het Erelidmaatschap. In 2013 verscheen van zijn hand *Verdrongen Gevoel: Een chirurg over geneeskunde en geneeskunst*.

kon ik niet. Normaal gesproken vertelde ik dat er nog drie opties mogelijk waren – chemo, opereren en bestralen – en stuurde ik de patiënt door naar de internist-oncoloog. Maar ik wist dondersgoed dat deze behandelingen ook allemaal nare bijwerkingen konden hebben en waarschijnlijk zonder veel resultaat. Ik was er vanaf, maar later dacht ik: wat ben ik toch een zak. Ik had het gevoel dat ik mijn patiënten in de kou liet staan.”

Jette: “Dat is precies wat er bij mij ook gebeurde, mijn chirurg zat er zo verslagen bij toen ik vroeg wat de vooruitzichten waren. Hij zei: ‘In het beste geval wordt het chronisch.’ Alsof hij me toch nog iets positiefs wilde meegeven. Hoewel ik later natuurlijk de keiharde cijfers zag en me realiseerde dat er een wonder moet gebeuren wil ik hier oud mee worden.”

Piet: “Eind jaren tachtig kreeg ik geheel onverwacht het boek van Bernie Siegel, *Lessen van wonderbaarlijke patiënten*, onder ogen en ik ontdekte dat er nog een andere optie is die patiënten kan helpen: de invloed van de geest op het lichaam. Sommige patiënten, die ik als chirurg niets meer te bieden had, raadde ik dit boek aan. Siegel, chirurg in New York, onderzocht waarom het met sommige patiënten met goede prognoses ineens toch heel slecht ging, maar vooral ook andersom: waarom zogenaamd hopeloze gevallen tegen alle verwachtingen in bleven leven. Hij meent dat een andere houding van de patiënt ten opzichte van zijn ziekte de reden hiervan is. Niet lijdzaam berusten in je lot maar actief je leven in eigen hand nemen.”

Piet: **“Ik ontdekte een optie die patiënten kan helpen: de invloed van de geest op het lichaam”**

J: “Dat is precies waar ik naar op zoek ben, de kracht om mijn leven in eigen hand te nemen. Hoe hielp je die patiënten vervolgens?”

“Met patiënten die aan de slag gingen met het boek van Siegel plande ik extra consulten in, na vijven zonder pieper in een lege polikliniek, met een kopje thee. Daar spraken we bijna een uur ongestoord over deze nieuwe aanpak. Ik gaf ze bandjes mee met geleide meditaties, ontspanningsoefeningen en stelde bepaalde boeken voor om te lezen. Er kwam eens een vrouw met non-hodgkin bij mij op spreekuur die werd behandeld in het Antoni van Leeuwenhoek. Zij vertelde haar internist daar dat ze elke ochtend in de douche de zonnegroet-meditatie deed en visualiseerde dat ze daarmee met een genezende kracht overspoeld werd. Ze was ervan overtuigd dat dit haar hielp, het gaf haar kracht en rust, maar ze werd vierkant uitgelachen. Vervolgens kwam ze bij mij omdat ze wel eens een arts wilde ontmoeten die daar wél in geloofde.”

J: “Eind jaren negentig heb je jouw spiritueel leider en voormalig arts Deepak Chopra naar Nederland gehaald en later ook dokter Servan-Schreiber, die zich met name focuste op levensstijl en voeding bij kanker. Ik heb veel van beiden gelezen en ben er heel enthousiast over, maar ik merk dat veel mensen het nog steeds een boel hocus pocus vinden. Voor dit interview heb ik navraag gedaan in het Diakonessenhuis in Utrecht en de mensen die met jou samenwerkten (en mij nu behandelen) zijn niet allemaal positief over jouw aanpak van toen. Ze vonden je raar omdat je ineens in een Indiaas gewaad je rondes ging doen, maar soms ook onaardig, of lastig omdat je ineens kaarsen op de afdeling wilde.”

“Ik ben van nature heel nieuwsgierig en snel enthousiast, maar wil wel altijd zelf onderzoeken of iets waar is. Dus ik ben zelf gaan ondervinden wat bijvoorbeeld meditatie met je doet, onder andere in India bij Deepak Chopra. Toen ik daarvan terugkwam heb ik inderdaad in een wit gewaad met een kralenketting om en op open sandalen mijn rondes gedaan. De patiënten vonden het geweldig en zeiden: ‘Waarom komt u niet elke dag zo?’ Ik wilde mensen bewust maken, even wakker schudden om te laten zien dat het ook anders kan

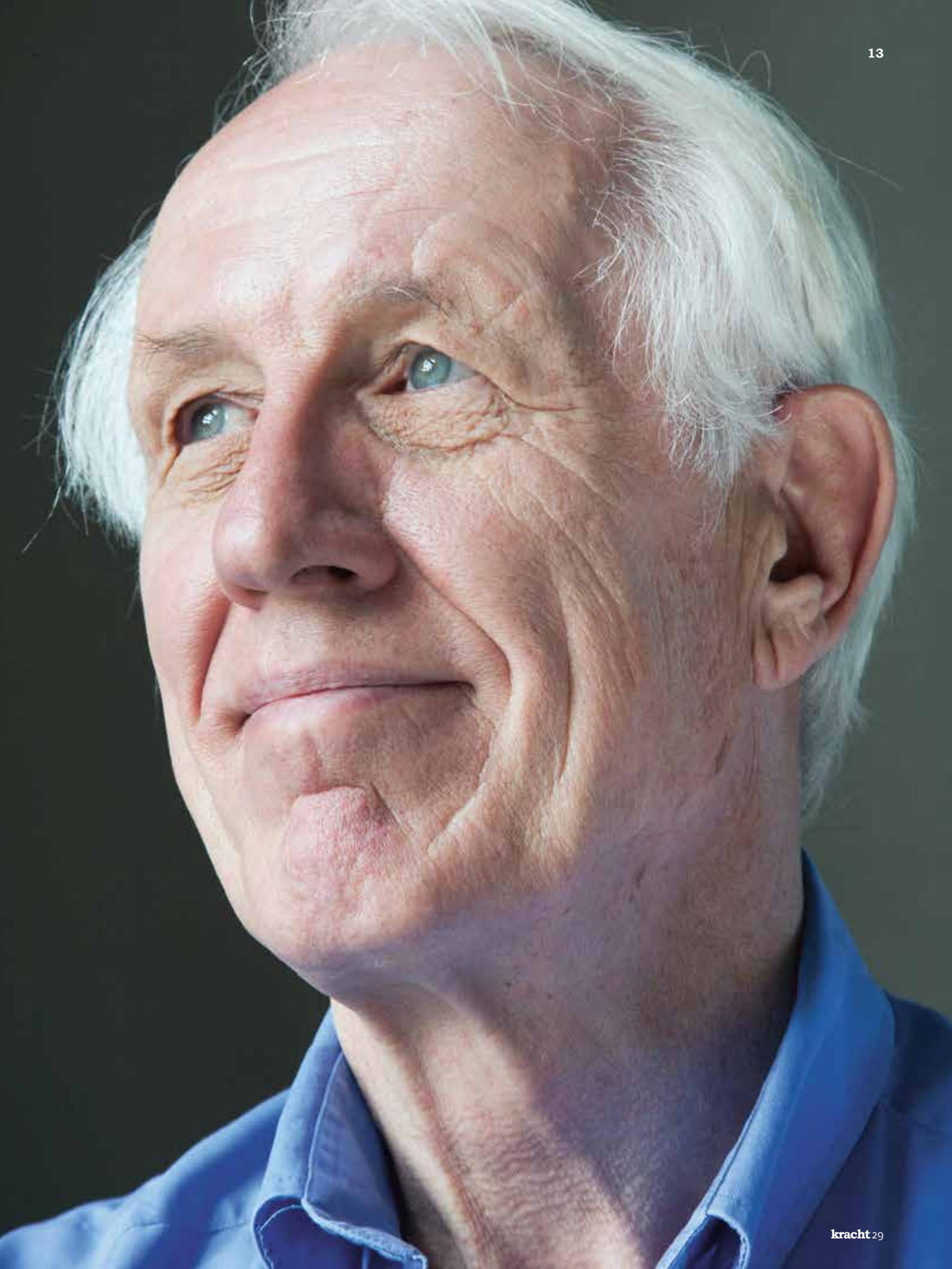
en dat ik in dit opzicht veranderd was. Ook mijn collega’s, daarom heb ik die mensen naar Nederland gehaald. De Vereniging tegen de Kwakzalverij stuurde heimelijk een van haar leden naar het congres in 2008 waar we Servan-Schreiber voor hadden uitgenodigd als spreker. Deze ene persoon had alles de score ‘slecht’ gegeven, zo ontdekten we later. Bovendien diende ze later nog een klacht in bij het accreditatiebureau waarin ze liet weten dat het congres een schande was en verboden had moeten worden. Het congres werd desalniettemin gemiddeld beoordeeld met een 8,6, wat uitzonderlijk hoog is. De meeste vakgenoten waren dus wel degelijk enthousiast. Ik heb wat ik deed altijd met onverdeelde aandacht en inzet gedaan; als mensen dan niet mee konden of wilden werd ik misschien wel wat cynisch. Misschien had ik wat makkelijker en geduldiger moeten zijn naar mijn omgeving.”

J: “Ondanks dat je kritiek kreeg ben je dit pad blijven volgen. Wat gebeurde er met de patiënten met wie je dat traject inging?”

“Ik denk dat uiteindelijk de helft is overleden. Maar ze zijn wel allemaal boven zichzelf uitgestegen. Ik heb veel voorbeelden gezien van patiënten die eerst een verslagen hoopje mens waren en dan ineens weer vol zelfvertrouwen en met een glimlach op hun gezicht bij me op spreekuur kwamen.”

J: “Ik merk dat vertrouwen voor mij inderdaad belangrijk is om te kunnen omgaan met kanker, maar hoop ook. Hoop dat de behandeling goed aanslaat, dat de ziekte stabiliseert en zich lange tijd gedeisd houdt, dat er nieuwe medicijnen komen bijvoorbeeld, hoop op een wonder. Maar als ik artsen hiernaar vraag, krijg ik vaak te horen dat ze me geen ‘valse hoop’ willen geven. Is dat wat je deed?”

“Ik vind dat een verkeerd begrip, hoop hebben staat naar mijn idee helemaal los van de uiteindelijke uitkomst. Voor mij is het nog steeds realiteit dat mensen spontaan kunnen genezen, ook al is de kans klein. Maar belangrijker nog, ik merkte dat als het bergafwaarts ging met een patiënt, de begeleiding die ik ze gaf geleidelijk overliep in stervensbegeleiding. Dan help je iemand niet alleen sterk in het leven te staan, maar ook in dat laatste moment, samen met zijn omgeving. Ik heb wel eens voor een patiënt een harpiste op de intensive

Piet: **“Het gaat om hóé iemand leeft, ongeacht hoe lang dat leven duurt”**

care laten komen, om het afscheid nemen en sterven makkelijker te maken. Je helpt dan ook dit stuk waardevol te maken.”

J: “Dus je zegt dat je als arts niet alleen grote invloed kunt hebben op hoe iemand in het leven staat gedurende een ziekteproces, maar ook hoe een patiënt zich voorbereidt op de dood?”

“Dick Swaab schreef al dat de arts een wandelende placebo is. Alleen al het feit dat je een witte jas aanhebt en in het ziekenhuis werkt, maakt dat er wat gebeurt bij mensen. Omgekeerd geldt dat ook, het zogenoemde nocebo-effect. Je moet je als arts bewust zijn dat negatieve gedachten en gevoelens invloed hebben op patiënten. Een positieve instelling, medeleven en compassie geven kracht.”

J: “Ik heb dat absoluut nodig, een arts die vertrouwen en geloof uitstraalt naar mij. Is deze manier van werken, met compassie voor de patiënt zoals je dat noemt, nog belangrijker voor mensen die niet meer kunnen genezen?”

“Het gaat erom dat je uiteindelijk in evenwicht leeft met jezelf. Dat geldt voor de patiënt, maar ook voor de arts. In deze maakbare maatschappij wordt het als falen gezien als iemand komt te overlijden, als een tekortkoming van het vak of de arts. De drang om te behandelen en succes te behalen maakt dat niet behandelen geen optie meer is, je mág niet meer doodgaan. Maar het gaat uiteindelijk om hóé iemand leeft, ongeacht hoe lang dat leven duurt. Ik heb al die extra dingen

Biografie Jette Vonk

Jette Vonk (1980) is getrouwd en heeft een zoon van bijna vier. Ze studeerde journalistiek en culturele antropologie en werkt als freelance journalist. In 2013 kreeg ze te horen dat ze borstkanker had, met uitzaaiingen in haar wervels en later ook in de lever. Ze startte met palliatieve behandelingen en tegelijkertijd met een zoektocht naar alternatieve manieren om tegen deze ziekte te strijden. Hiervoor reisde ze onder andere af naar Bali, waar ze bij Bali Usada leerde hoe je met meditatie je gezondheid kunt beïnvloeden. Jette schrijft over haar zoektocht op haar weblog zondervonkgeenvuur.nl.

die ik deed nooit ‘in plaats van’ gedaan. Ik zocht naar extra mogelijkheden om mensen te helpen, vooral als er verder niets meer was.”

J: “Ik ben het helemaal met je eens dat het gaat om hóé je leeft: de kwaliteit telt, niet het aantal jaren dat je leeft. Maar toch grijpt de angst me telkens naar de keel als ik voor een uitslag naar het ziekenhuis moet of wanneer ik denk dat er iets mis is. Uiteraard wil ik dan dat mijn arts alles inzet om me weer op te lappen. Het liefst zou ik eigenlijk van hem horen dat er een kans is dat ik genees, maar daar durf ik nooit om te vragen.

“Die kans bestaat, Jette! Jij kunt dit overleven, misschien is de kans één op honderdduizend of misschien wel één op een miljoen, maar het kan! Wacht, ik schrijf het nu voor je op.”

“Voor Jette, tot over 18 jaar! Piet”, staat er geschreven op een receptenbriefje.

“Ik zal het inlijsten”, zeg ik tegen hem als ik vertrek. “Ik hoop dat ik er dan nog ben om je te zien”, antwoordt Piet met een glimlach. Na ons afscheid ga ik opgewekt maar vooral geïnspireerd naar huis. Dit soort mensen, dit soort gesprekken – ze zijn voor mij het beste medicijn tegen alle nare gedachten en momenten die kanker met zich meebrengt. Ze geven me kracht, hoop en vooral vertrouwen. Ze helpen me verder op mijn pad en maken dat ik weer vol goede moed verder strijd, maar vooral ook leef. ●